

נאמר של נייר

„לא ייאמן כי יסופר“ נוסח פורסיית ★ חגי ספרותי מפוברק ★ היום הראשון של אבוג'ילדה בכלא ירושלים

קריאת קיץ

אין חזרה

פרדריק פורסיית נחשב בשנים האחרונות כאחד מסופרי העלילת בעולם בנושא המתח. ספריו, תיק אודסה, נשיא על הכוונת וכלבי המילחמה, נמכרו כמיליוני עותקים ותורגמו ללשונות רבות. בימים אלה ראה אור, בתרגום לעברית, סיפור אין חזרה, קובץ של סיפורי מתח קצרים, כולם מאופיינים בסיומת מרהיבות. סיפורי הקצרים של פורסיית מוזכרים במידה רבה את סיפורי הקצרים של הסופר רוואלר דאל, שהוקרנו בארץ, בטלוויזיה, בסדרה לא ייאמן כי יסופר ופורסמו בעברית, בספר, תחת הכותרת סיפורי הפתעה. כסיפור של פורסיית עשרה סיפורים. סיפור

מחבר מותחונים פורסיית אין נחשים באירלנד

הכותרת אין חזרה מביא את סיפורו של אילהון צעיר, החושק באשה האוהבת את בעלה. הוא שולח רוצח שכיר לרצוח את הבעל, אך אשת הנרצח מגלה אותו לשעת מועד והוא רוצח אותה מיד, בלא להניד עפעף. הסיפור השני, אין נחשים באירלנד, מביא סיפור על רצח בעזרת נחש, בידי סטודנט הודי לרפואה, היוצא לעבודת כפיים בחופשתו. הקיסר מביא נתח מעולמו של פקיד בנק, הגרמס כירי אשתו, ששיט לילי במימי מרגאסק מביאו לניצח מנה. יש ימים... הוא ספיח סיפורי למרד האירי, סיפור שעניינו הברחת כלי נשק לאירלנד, ושחבל לקלקל לקורא את סיומו המפתיע. הסיפור סחטנות הוא סיפורו של גבר, שאשתו מעורה לא הירוותה אותו מרודיה, והוא מתפתח לפרוצה המתגלה כחלק מחבורת סחטנים. האיש, שמתברר, כי בימי מלחמת העולם, היה סמל חבלה, דואג לרצוח אותה, באמצעות מיטען מאולתר. הסיפור חומר ראיות הופך את המיטרה לקריקטורה של עצמו. בין קירות בניין שנהרס, נמצאת גוויה של אשה. בעל הדירה הופך השוד מידי כרציחת אשתו שנעלמה לפני שנים. בסיפור זה, שבו מלגלג פורסיית על חוקרי המיטרה, המגבשים דיעה ברבר והותו של רוצח, עושים כל שביכולתם עלימנת שערותו תהלים את רצח. גם לסיפור זה יש סוף מפתיע.

מקור

אב"א אחימאיר

באחרונה ראה אור בספרות תרמיל, שבועית המשורר ישראל דר סיפורו של ראשון מנהיגי הימין הישראלי, אב"א אחימאיר, תחת הכותרת רפורטז'ה של בחור

ישיבה, סיפרו שהוא בכחית יצירת סיפור בעלת ערך יוצאת דופן. אב"א אחימאיר, מייסד ברית הבריונים ואחד הנאשמים העיקריים במישפט רצח ארלוזורוב, מתגלה בספר זה כמחבר בעל עט רגיש ובעל איכויות ספרותיות מהמעלה הראשונה. סיפורו של אחימאיר עוסק בימי שהותו בכלא הירושלמי, והוא בכחית יומן, מהמעולים שראויאר בארץ. אחימאיר מתאר בעט רגיש פרק מעולם שלא תואר בכישרון שכזה, תוך שהוא פורש תמונה רחבה של ארץ ישראל המנדטורית, ארץ שבה התנהלו החיים במשולש היהודי-ערבי-בריטי. הישיבה ככתרת סיפורו של אחימאיר מתייחסת לכינוי שרווח באתהעת לישיבה בכית הכלא. סיפורו של אב"א אחימאיר מעניק לקורא את מימד העומק של החיים בתוך בית הכלא הארצישראלי, נכון לשנות ה-30, כשהוא מתאר

• פרדריק פורסיית - אין חזרה; עברית: אריה חשביה; הוצאת שוקן (ש"ש), 201 עמודים (כריכה רכה).
** רוואלר דאל - סיפורי הפתעה; הוצאת זמורה ביתן; 253 עמודים (כריכה קשה).

גלריה נרחבת של נידונים למוות, גינוניהם, נוהגי בית הכלא וכל שאר מצוקות האדם, הכלוא בין רל"ת כתלים. אחד מגיבורי סיפורו של אחימאיר הוא הרובין הודק של ארץ ישראל המנדטורית, השודר אבוג'ילדה, שאותו מתאר המחבר: הבורק ראיתי את אבוג'ילדה, השודר המפורסם מהרי שכם, כשהוא לבוש כבר ביגדי אסירים רגילים ועומד בין אסירים סתם. הנך מתחיל לדקלם, במידה שהרבר נחרט בזכרוני, את השיר של בורלר. האלבטרוס. עוף זה חוצה אלפי מילין על פני הים. אבל הנה הצליח המלחים לשבות את האלבטרוס, והוא מוטל עכשיו על הספון. מה דל מראהו, כשהוא מנסה לצעוד, ואותו הכנסיים, שהיו חוצות את תבלת השמים, מצליחות עתה בקרשי רב לשמור על שיווי המשקל. תיאור נוסף של אבוג'ילדה מביא אחימאיר: בשעת החקירה בבוקר נשמעה שירת אבוג'ילדה מתא הזינאנה שלו. שיר של שודר ערבי. כשם שיש טיפוס של שירי אהבה, כך יש מחזור של שירי שודדים. גדולתה של האוסרה

• אב"א אחימאיר - רפורטז'ה של בחור ישיבה; הוצאת תרמיל; 164 עמודים (כריכה רכה).

החוויה הישראלית מאנס ברוד לא היה נא

בגירסה עברית חדשה למחזה החייל האמיץ שוויק, מאת המחבר הצ'כי יארוסלב האשק, מביא המעבר, עמוס קינן, בקטע פתיחה דו-לשוני, שבמחלכו אומר לאדיסלב: שלום ארון קאפקא! גמרת כבר את המישפט? וקאפקא משיב לו: בן, גמרת ומסרתי אותו למאכס. כשבועות האחרונים שב ועלה ציטוט זה מנוסח עמוס קינן לחייל האמיץ שוויק שוב ושוב. הסיבה: סידרת מאמרים בעיתונות העברית לדמותו של מאכס ברוד, לרגל 100 שנה להולדתו. מאכס, שקינן וילול בו בגירסתו, הוא כמונן מאכס ברוד. מעבר הגירסה הקודמת של החייל האמיץ שוויק, מי שניווט במשך שנות דור מחברותו עם פרנץ קאפקא ומי שהציל חלק מכתבי קאפקא מכיליון (בניגוד לתביעת קאפקא בצוואתו).

מאכס ברוד היה איש-תרבות, בשנות ה-80 הגיע ארצה, ובמשך שנים, אף עבר לתיאטרון הבימה כחבר בוועדת הדרפרטואר. חגיגות 100 שנה להולדתו של מאכס ברוד — עם כל הכבוד לאינטלקט הלא-מבוטל שלו — בעיתונות המודרסט, הן מעל ומעבר לקומתו התרבותית-הספרותית האמיתית. את ההילולה הז'ורנליסטית של חגיגות מאכס ברוד, הנך העיתונאי הישראלי-גרמני שלום בן-ציון ברייטה בהארץ, תחת הכותרת בין פראג לתל-אביב, רשימה, שמתוכה ניתן להבין, שאם היתה אי-פעם

סופר קאפקא סוס ספרותי

עיתו זה (אם הגברת הישפי תרצה לראות גיליונות מתוך עיתון זה, וללמוד על הסיבות האמיתיות שהביאו להוצאתו לאור בבירות) — אוכל להמחיש לה זאת מתוך אוסף העיתונות הפרטי שלי.

הגדילה כתוב גברת בשם לורג'יטה פזי, ששורטה קווים לדמותו של מאכס ברוד בעל המשמר. רשימה הסרת כל פרופורציות, שבה קבעה דיברי אוולת, כמו... בנפרותו המתמדת לסייע לבישוריות צעירים בעצה ובמעשה, בניסיונותי להציג רעיונות חדשים, במסגרת האפשרויות הקיימות בארץ, ובראשויות אשתו בהתלהבותו הסוערת — לבני-ארמ, לרעיונות ולניסיונים... כל קשר בין הגדרה זו ובין המציאות הסיפורית של מאכס ברוד והתרבות הישראלית, הסרת כל שחר.

מאכס ברוד היה סופר בשפה הגרמנית, שכל המוניטין שבא לו נא רק בגלל דבר אחד, קירבתו לפראנץ קאפקא והצלח חלק מכתביו.

מאכס ברוד, שאומנם חיבר ספר בינוני בשם ראובני שר-היהודים, אכן חי בארץ-ישראל פיסית, אך המציאות שלו היתה במשך כל שנותיו בארץ, אישם בשולי התרבות הגרמנית, מבחינת התרבות הישראלית, מאכס ברוד לא חי בארץ.

עמוס קינן - החייל האמיץ שוויק; קומדיה על פי יארוסלב האשק; הוצאת עמוס; 71 עמודים (כריכה רכה).

סופר אחימאיר ספרותי לא אידאולוגי

אלא שבת-כלא הוא בית-כלא, ואחימאיר שב ומבחר זאת כמעט בכל עמוד ועמוד כסיפור. והוא כותב, במעט סארקום: יש לשבח בהחלט, לבער מן המוח בברזל מלובן, את המחשבה על החיים הרחבים, עם שפע השמש, שמעבר לכתלים האלה. ג' שופמן מעיר, בקצרה כרוב, כי בעזרת הספרים שיצאו לאור בהוצאת שטיבל אפשר לבלות שנים מסורה. ג' שופמן לא היה בסודר זמן רב. אילולא זאת היה יודע, שעדיין לא נכתב אותו הספר, אשר הקריאה בו תוכל להשכיח מלב האסיר את דבר שלילתי החופש.

אב"א אחימאיר, מי ששנים מאוחר יותר, חיבר, בין ערכים רבים, את הערך דוסטויבסקי באנציקלופדיה העברית, משרטט לקראת סיום סיפורו, פרק תחת הכותרת ראסקולניקוב במרכיזה, (כינוי לכלא המרכזי, בירושלים) פרק שהיתה מקנה לו, מן הסתם, מקום נכבד בצמרת קולניקוב, גיבור החטא ועונשו.

למיקרא סיפורו של אחימאיר מצטיירת תמונה מעציבה למדי, תמונה העוסקת בכישרונו הספרותי של אב"א אחימאיר, שהעריף להקדיש את מיטב שנותיו לריבוי הכל נוסח ברית הבריונים, במקום לעסוק בכיורה סיפורית, שהיתה מקנה לו, מן הסתם, מקום נכבד בצמרת הסיפורת העברית, מה גם, שבסגנון ספר זה, שנכתב בשנות ה-30, קיימת חיוניות שלא היתה קיימת בכתבתם של סופרים אחרים באותה עת.

רפורטז'ה של בחור ישיבה הוא תעורה וספר בעל ערכים ספרותיים, המעיד לא כמעט על הרמה האינטלקטואלית הגבוהה אשר איפיינה כעבר את הימין הישראלי, שנות כיום, כמעט בלא אישורו ראוי לשמו, לתרופה. איכויות הכתיבה של אחימאיר הופכות ספר זה למומלץ ביותר, מהבחינה הספרותית ולא אידאולוגית.

•• שודר רוסני נודע.